

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
 Na pol roka --- 2 " --- "
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
EDVARD SÁNDORFI.

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapest, VIII. ker., József-körút 35.
 Sem sa majú posielat predplatky, jako dopisy do novin,
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Gróf Ferdinand Zichy v Ríme.

Kto mal príležitosť pozorovať ducha vyznavačského gr. Ferdinanda Zichyho vo veškerom jeho účinkovaní verejnom, toho ani neprekvapí radostný chýr o tom, že akou mimoriadnou láskavosťou prijal a privítal svätý Otec svojho najzdarnejšieho v Uhrách syna, vodcu nášho : grófa Ferdinanda Zichy.

V minulú nedeľu hemžilo sa asi do 40 tisíc nábožných pútnikov rakúskych, uhorských, českých, belgických a talianskych v bazilike svätého Petra, a tu pred očima zástupov z celej Európy

svätý Otec idúceho k nemu na poklonu starého grófa trasúcima ramenama objal a požehnával.

Musela to byť dojímavá chvíľa. Okolo stojáce zástupy dojatí v svätom tichu, slzavima očima patrili na dvoch starcov ako jeden druhému do náručia padali.

Jaké asi milé, smutné citi zatriasali duchom týchto dvoch velikášov pri tom svätom objatí?

Nábožné duše v Kristu veriacich katolíkov isteže dobre pochopia a precítia, že len zvláštne príčiny donútili svätého Otca k takémuto mimovoľnému prejavu jeho otcovskej lásky. Objímal sv. Otec nielen osobu grófa Zichyho, ale to ob-

Chrám sv. Pavla v Ríme.

jatíe týkalo sa veškerého katolíctva Uhorského na-
teraz prenasledovaného, ba docela podriadeného.

Kedysi katolíci v Uhrách stáli na výšine
bohumilej sviešej viery, boli oni perlou a slávou
sveta katolíckého. Vlast naša — vlast Marianská
vo všetkých vrstvách obyvateľstva svojho stkvela
sa silným nesklonným duchom Kristovým. A te-
raz? Teraz podobáme sa roztratenému stádu,
sme jako uličníci prehánaní a posmievaní. Čo
praotcovia naši, tí obrovia vo vyznávaní viery
Kristovej nám zanechali, o to zločinci nás sväto-
krádežnou rukou olúpili. Práva občianské, slo-
boda viery, zástoj, ktorý nám ako katolíkom v
tejto vlasti prináležal: to všetko ostalo korisťou
živlom nám úhlavne nepriateľským, protikresťan-
ským. Padli sme z výšini volakedajšej slávy do
priepasti úplného otroctva. Jako kedysi Kristus
učedníkom svojim predpovedal, že ich vyhánaf
budú zo škol, zo svätín chrámov pre meno Jeho,
tak stalo sa i nám. Či nevidíme, že je u nás
hanbou a hriechom vyznať sa za katolíka? Či
nás nevyháňajú zo škol, či neprekážajú nás s
kanclovými paragrafmi vo slobodnom hlásaní
slova Božieho?

Svätý Otec so zvláštnou pozornosťou pre-
vádza už od rokov smutné položenie svojich die-
tok v Uhrách. Tí jednotlivci, ktorí boli šťastliví
rozprávať sa s jeho Svätosťou o pomerách proti-
kresťanských tunajších, tí všetci s veľkým obdi-
vom spomínajú, že svätý Otec až na poslednú
malichernosť úplne povedomý je o všetkom, čo
sa u nás na zmučenie katolíkov koná. Nuž neču-
dujme sa tomu, že vidiac pred sebou muža starca,
ktorý obrovským duchom povstal na ratovanie
viery Kristovej, že Pápež, námestník Kristov do-
jatý, láskavým objatím privítal syna sebe tak
verného.

Je toto vyznačenie vodcu strany ľudovej za-
iste veľkým zadosťučinením všetkým ľudákom.
Je ono potechou a pohnútkou, by sme v boji za
vieru vytrvali. Veď z najpatričnejšieho miesta ob-
držali sme verejné uznanie a schvalovanie spra-
vedlivosti našich námah. O bárs by sme boli mo-
hli ta zaviesť ku trónu sv. Otca všetkých našich
poblúdivých katolíkov. Zaiste by boli od lútosti
vnútornej a hanby padali na kolená a bili sa v
prsia. Nech nikto nevymlúva sa odteraz, že prena-
sledovať ľudovú stranu nenie zaprenie viery. Mohli
byť krátkozrakí bojzlivci v radoch katolíkov, boli

veru aj zaslepení kňazi, ktorí nesúhlasili s nami,
ba napomáhali ešte bezbožných katov svätej
matky cirkve: no nabudúce nebudeme nad nimi
kvíliť ako nad poblúdivými, ale zatracovať donú-
tení sme ich, akožto zlomyseľných nepriateľov veci
Kristovej, akožto podlých zradcov viery Bohom
nám založenej.

Ale keby zlý duch zavládal aj napozatým
svojími otrokmi judášskými: my ľudáci chceme
tým mohutnejšie sa pridržať so svätým zápalom
tej strany, ktorú vodca stal sa najúprimnejším
priateľom sv. Otca.

Svätý Otec na druhý deň opakoval pred
grófom Zichym pochvalu a požehnanie a nariadil
mu, by o tom upovedomil a v mene Jeho po-
zdravil aj ostatných jeho spolubojovníkov v Uhrách.
Nech tento pozdrav sv. Otca poteší a posilní nás
všetkých a dodá zmužilosti, vytrvanlivosti v bo-
joch, ktoré nám idú v ústrety. *E. Pobjedszký.*

Vyzvanie.

Aj cestou novín vyzívame našich ct. priaz-
nivcov, by sa dali do zariadovania ľudových shro-
maždení na všetkých stranách. Utešené jarnie
počasie je najprimeranejšie ku vydržiavaniu ta-
kýchto shromážení. Ľudová strana považuje si
za jednu z najväznejších úloh, aby z mesta na
mesto, z dediny na dedinu pöprechodila krajinu
a vznešené zásady svoje bezprostredne s ľudom
obznámila, by ich samému ľudu slovom vysvet-
lovala, aby ľud sám videl, očul, posúdil a roz-
hodoval o svojej strane, ktorá pre záujmy jeho
žije, pracuje, bojuje a nesie zástavu z víťazstva
na víťazstvo. Doposiaľ na stá a stá shromážení
vydržiavala ľudová strana, tisíce a tisíce národa
slyšali pri takých príležitostiach vodcov a vyslan-
cov ľudovej strany. Pri shromáždeniach tých vždy
neopísateľnou oduševnenosťou preplnil sa ľud, a
rozplamenil ku veľkým rozhodnutiam; skutočne
shromáždenia sú najveľkolepejším rozširovateľom
šľachetného programu strany ľudovej.

Nech sa obrátia teda všetci, ktorí vo svojej
obci alebo svojom okrese takéto shromáždenie
si žiadajú, na dolupísanu ústrednú pisáreň. Ďal-
šie starosti o sriadenia sa týkajúce berie ústred-
nia pisáreň na seba. Nech sa nikto neobáva vo-
lajakých výdavkov alebo iných starostí, ktoré s
usporiadaním shromáždenia su spojené. Sriadenie

ľudového shromaždenia nestojí ani žiadných peňazí ani žiadného chodenia. Mnoho príkladov jesto na to, že jednoduchí dedinskí ľudia usporiadali shromaždenie, a predsa tou najväčšou skvelosťou a zdarom skončilo sa všetko.

*Ústredná kraj. kancelária strany ľudovej
v Budapešti, VIII., József-körút 35.*

POLITICKÉ CHÝRY.

Požehnanie nového štátneho dlhu. Ako sme v minulom čísle písali, vláda ide vyše 100 millionov korún vypožičať od židovskej spoločnosti bankárov Rothschildovcov. Samo sebou rozumie sa, že kto tolké ohromné peniaze dá do rúk ministrov, nuž pred takým treba je sa ponížene koríť. Ale aj poznať, že ministri pri každej príležitosti dokazujú svoju povďačnosť oproti židom. Netreba nám na iné poukazať, ako na odpovede, ktoré na interpelláciu Zmesškála a Kálmána dali. Zmesškál už pred mesiacmi rozprával na sneme o tajnostiplnej vražde v Námestove, a bral na otázku ministra, že prečo v tej veci nedá prísne vyšetrovanie zaviesť, aby sa zvedelo, kto bol vrahom ubohej sirotky. Teraz teda minister už odpovedal. A v tej odpovedi chcel dokazovať, že sa vyšetrovanie v poriadku viedlo, a že o vražde nemožno tvrdiť nič isté, lebo chlapec vraj aj sám mohol si krk podrezať.

Nuž toto je vzláštna odpoveď, ale čudovať sa nad ňou nemôžeme, keď pomyslíme si, že židia boli v podozrení pri tej vražde, ďalej že deputácia židovská chodila v tej veci u ministra a konečne, že židia sú, čo vláde požičajú tie mnohé milliony. Podobne nemožno sa čudovať nad odpoveďou, ktorú Kálmánovi Ľudákovi dali. Vec sa týka jedného žida, ktorý na posmech obrátil desatoro Božie prikázania. Nuž minister tiež dokazoval, že patričný žid nevykonával s tým posmechom nič zlého.

Ale nad jedným súdnym výrokom už skutočne musí človek hlavou zakrútiť. Reč je o nasledovnom pade: Jeden židovský žiak, študujúci lekárstvo mal hriechu známosť s jedným židovským dievčaťom, u ktorej rodičov býval. Deva porodila dieťa, pri porode však nebol nikto okrem matky jej a spomenutého už žiaka. Matka zamednila dieťa do hrnce, a chcela vhodiť do Dunaja, pri čom ju však chytili, a prišla celá vec pred súd. Lekári vyslovili sa, že dieťa bolo zavraždené a síce tak majstrovský, že to len v lekárstve sbehlý človek vykonať mohol. Sudcovia boli s veľkej čiastky židia, a oslobodili aj devu, aj žiaka aj matku. Čo je ale najpeknejšie, kráľ pravotník **nezadal** apelláciu proti súdu, a tak teraz už koniec veci, a židom na žiaden pád nemôže sa nič stať.

Nuž my nemôžeme proti výroku sudcov nič prehovoriť, ale myslíme, že z týchto pádov dobre sa poučíť môžeme o požehnaní nastalom skrze židovskú požíčku.

Prečo nezostal Ján Molnár kanonikom? Aj na tú otázku mohli by nám židia najlepšie odpovedať. Pri vymenovaní kanonikov zákon cirkevný máme taký, že patričný biskup predostrie troch skrze vládu Jeho Veličenstvu, zpomiedzi ktorých kráľ jedného, asíce vždy na prvom mieste kandidovaného vymenúva. Aj teraz to bolo tiež tak, a knieža-primas na prvom mieste predostrel Jána Molnára. No židom sa to nijako nepáčilo, a vyslovili sa v novinách svojich, že veru Molnár nebude a nesmie byť kanonikom, zakaľ Széll bude ministrom. A toto židia vyhlasovali už vtedy, keď ešte ani slýchu nebolo o vymenovaní. Ministerpredseda pravdaže poslúchnul svojich pánov židov, lebo veď židia mu dajú požíčku millionov. Teraz už teda vieme, že prečo nezostal Ján Molnár kanonikom.

Vojna v južnej Afrike. Búri utiekli Robertsovi z južného Oranžu. Veľkú väčšinu svojej armády z Bloemfonteina komandoval ta proti nim. Nuž Búri odtiahli zpred Wepenera, hore k Ladýbrandu: osvobodil Wepener podarilo sa anglickému hlavnému veliteľovi. No dosiahol len polovicu svojho cieľa. On, keď už tolku silu vynaložil na to, chcel nielen Wepener osvobodil, ale spolu odrezať tieto vojská búrske od severa, od ich tábora kronstadského, a to nepodarilo sa mu. Búri vytiahli zo svojich posícií i pri Dewetsdorpe. I tam chytili ich Angličania, ale márne.

Pravda, Roberts za chrptom teraz už nebude mať nepriateľa. A Búrov potkalo veľké nešťastie tým, že pri Prätorii vyhodilo im arsenál do povetria. To je úspech Angličanov!

Výstava svetová v Paríži. Miestnosti výstavy tejto sú nie po hromade, lež dľa druhu predmetov výstava je na viaceré priestory rozsiahla. Aby obecnosť s jednej takej triedy do druhej volnejšie prechádzať mohlo, porobili železné mosty, ktoré tieto miestnosti spájajú. Jeden taký most umelecký zrútil sa a z pod ním prechodiacich asi 10 smrteľne, mnohých ľahšie poranil a 7-mých vytiahli so zborenin zabitých.

O dva dni pozdejšie zase jedno lešenie sa zvalilo a 4 murári prišli o život pri tom. Takéto pády dokazujú istú neobozretnosť pánov Francúzov. Teraz obávajú sa, že sa im hostia odstrašia.

Púť do Paray le monial-u a do Lourdu

povedie v mesiaci auguste a do Jeruzalema v oktobri *Demeter Gedeon*, farár v Budapešti II. okres. Blížšie správy podá horespomenutý pán farár.

Do Lourdesu	III. trieda	100 zl.
“	II. “	180 “
“	I. “	240 “
Do Jeruzalema	III. trieda	142 zl.
“	II. “	290 “
“	I. “	350 “

Oh tí kňazia! hej! len tí kňazia!

Vziate heslo z liberálnych vzdychov: «Azok a papok!» uvažoval švagor Zaosek, roľník.

(Dokončenie).

Najťažšia a pred Bohom s najväčšou zodpovedlivosťou spojená vec je pre kňaza vyslyšanie sv. spovedi. Ťažšia vec, nežli pri remese alebo v poli robiť, alebo ako vojak sa ekzecirovať.

Že kňaz, ako spovedník sa pri tom vzduchu a v pari od ľudí potí, alebo v zime mrzne, a to niekedy od samého rána až do večera zatvorený v úzkej truhle, a zlé pary od ľudí do seba dýcha, a pripnutý na jedno úzke miesto až ho už údy a hlava bolí, to by ešte nebolo to najťažšie. Lebo aj iní ľudia musia tiež sedieť celé dni a potiť sa, alebo mrznúť a pracovať. Najťažšie je ale tolké hriechy počúvať, chytro sa rozmysleť: «čo sa mám ešte pýtať, čo mám povedať, akú radu dať, čo mám naložiť, či smiem dať rozhrešenie alebo nie, či môžem za všetko aj pred Bohom odpovedať, abych moju dušu nezatratil!» Ono je ľahšie sa sám spovedať, nežli spoved iných vypočúvať. Prečo-že to robí kňaz, kde mnohý úradník alebo sluha štátny ráno ešte v posteli leží a večer pri pive sedí? Nuž to Spasiteľ tak naložil kňazovi, a čím viac je on učedníkom Ježišovým, tým vernejšie to on aj koná. Preto povedal apoštolom a im nápadníkom: «kto vás zneuctí mňa zneuctí, a kto mňa zneuctí, ten zneuctí toho ktorý mňa poslal, totižto Otca nebeského.» A to platí, keď aj na kňaza šimfuješ, jemu zlorečíš, ho tupíš a znevažuješ! Si sa už kedy z toho spovedal?

Ľudia, ktorí náboženstvo kresťanské ešte za zbytočné nedržia — ale ho ešte majú — dobre vedia oceniť statočného otca duchovného svojeho, a keď on od nich odíde, alebo zomre, celé familie želia a rmútia sa nad jeho odchodom.

Keď ale ku pr. nejaký hlavný župan, alebo ablegát a iný úradník odíde, už či smrťou či so železnicou, to málo kto sebe všimne; najviac ak v poslednom páde mu spraví snáď «bankett» to j. hostinu jeho kamaráti a naplnia seho žalúdok s vínom a plúcá s tabákovým dýmom a zabláknú mu trikrát, éljen! alebo, hôch! a na zdar! ale žiadnému nenapadne zaplakať nad jeho odchodom.

Prečo-že teda liberálny ľud panský, slobodní zednári a ich novinky a spisy a všeliakí iní nepriatelia Krista, cirkve a kňazstva, už či obrezaní alebo aj neobrezaní toľko a vždy huckajú proti kňazom katolíckym?

No vieš, oni sa boja nie síce kňazov, lež ľudí takých ktorí majú zdravé ruky, ale nemajú svojho domu ani role, ani kapitále, a to sú socialistickí robotníci, a vôbec zničeni ľudia. Páni kroz svoj zlý príklad a zlé spisy k tomu dopomohli, že mnoho chudobných ľudí už viac tiež nedajú na náboženstvo, na vieru a prikazy Božie nič, ale aj oni, ako páni chcú dobre a ľahko žiť, aj oni chcú mať šesť nediel do týždňa, a siedmy deň «fajerabend» a «blaumontag», to j. lumpácke dni, a nechcú počuť viac o práve a vlastnosti majetkoch iných ľudí.

Páni kroz zlý príklad a neznajbožstvo vzali chudobnému človekovi pokoj svedomia, vieru a nebo, a s tým aj dobrobyt pozemský.

Nuž chudobní socialisti chcú mať tiež na zemi nebo ako páni, keď už tam hore na to nebo nič nedajú a nedbajú. Toto je ale veľmi nebezpečná vec, aby každý sebe spravil zemské nebesia nedovoleným spôsobom.

To Boh nechce, preto On podržal tam hore nebesia pre tých, ktorí ho tu nemôžu mať a nemajú, a sa uspokojia s tým, čo im Boh nadelil. Preto huckajú včul ľud zvlášte hmotne a mravne znivočený proti kňazom a ultramontanom, aby ľud mal na čo štekať, hrížiť a kúsať, a im dal pokoja v jejich raji pozemskom.

Aj kmíni v noci, keď psi na nich štekajú, hádzu im kosti aby mali psi čo hrížiť, a pozornosť svoju nie na kmína ale na kosti obrátili, a tak kmíni slobodno môžu potom gazdovať.

Oni si myslia, že taká nahuckaná čvarga z ľudu dá im a ženám a dcéram a majetkom ich pokoja; nuž ale veru ako nás dejiny učia, že keď takáto socialistická massa nahuckaná sa raz krvy nachlúpe, veru ani tých liberálnych huckárov nešetří ani majetok ich — aspoň francúzske revolúcie nám o tom svedectvo vydávajú.

Tu sa ja včul ale nízkeho človeka, fabrikového robotníka, nádenika, tragačiara a chudobného remeselníka pýtam: prečo-že vy nízky ľudkovia necháte sa proti kňazom huckať a dráždiť, čo že vám oni zlého urobili?

Pozrite! Božie nariadenie je svetskú vrchnosť vo svetských záležitostiach poslúchať, a kto poslúchať nechce, toho veru s ostrou silou a mocou k tomu prinútiť. Ku pr. aby vaše deti šesť rokov sebe v škole odsedeli, a vaši odrástli synovia tri roky v najsilnejšom veku od práce odtiahnutí boli, aby sa dali vymuštrovať a vyekzecirovať pre nešťastnú vojnu, alebo aby každý bez reptania zaplatil svoje danky a poplatky, a keď tieto veci nechce urobiť, prinútiť ho trestom a žalárom.

Je ale aj nariadenie Božie, aby kresťan v náboženských veciach duchovnú vrchnosť, cirkev poslúchal. Keď ale nechceš poslúchať, zdáliš robí teda kňaz násilensťvo? Keď nechceš v nedeľu ísť na služby Božie, kto že fa núti, kto že preto pošle žandárov pre teba? Alebo keď chceš ísť na veľkonočnú spoveď, príde pre teba armeský alebo rychlár, alebo hajduch? A keď v piatok mäso jieš, či fa preto vhadia do žalára, alebo fa peňazite pokutujú? Sám musíš uznať, že cirkev katolícka teba nechá v pokoji, bárs by si aj od nej odpadol, jej vieru zaprel a jej poslušnosť vypovedal!

Prečo že sa nechávate dráždiť a huckať proti kňazom, ako by oni vaši najväčší nepriatelia alebo zločinci boli? Kto že scivilizoval divé národy, na ľudskú bodnosť postavil, k prácam priučoval, a kto tiché familie s vandrujúcich hordý, divých pozakladal? Kňazstvo katolícke a missionári aj včul ešte medzi divými národami blahonosne učinkujú. Kde svetskí lakomí ľudia sa dostanú medzi divé čierne národy, tam ich utláčajú, kinožia, vyrabujú, vyhánajú, a za človeka ani nedržia. — Len missionár vidí v nich obraz Boží, dušu nesmrteľnú a od

Spasiteľa vykúpenú. — To sú len farizeji, ktorí hovoria že len zlých kňazov oni znevažujú, prenasledujú. Nuž a Spasiteľ náš ktorý je Bohom spolu, teda samá nekonečná svätosť a dobrota, v čom sa previnil? Všade dobre činil, a ako ho svet prenasledoval, zneuctoval, znevažoval, na cti urážal a s ním ako zločincem zachodil až ho konečne po mnohom mučení na križ pribil!

A jeho apoštoli a učedníci a všetci verní kňazi a veriaci ako že pochodili? To vieš z historie! A toto prenasledovanie trvá a bude trvať až do posledného dňa tohoto sveta.

Včul keď už aj nie s mečom zabíjajú kňazov a veriacich, zabíjajú ich s jazikom a inými podlosťami a to aj tak zvaní «dobrí katolíci», to j. farizeji na ktorých nič katolíckeho viac nevidíš len to snáď, že sú od katolíckeho kňaza krstení.

Dľa učenia sv. Pavla a sv. cirkve svetskej vrchnosti sú od toho samého a istého nekonečne múdreho Boha sriadené, ako aj vrchnosti cirkevné; a ponevác tieto obe vrchnosti pozostávajú a složené sú z ľudí, teda aj niektoré údy týchto vrchností bývajú a sú aj hnile a naničhodné, lebo človek je všade len človekom!

Aká by to bola bláznivosť, hlúpotá, zlosť a huncútstvo na svetskej vrchnosti šimfovať, blúzniť, reptáť za to, že niektorí ich úradníci okrádajú štátne, stoličné, sirotské, špitálske kassy, alebo sú inými zlodejmi; sú tyranmi alebo vlastizradcovia, kmíni atď.

To človek, jestli len jeho rozum mu šikmo alebo krivo neleží medzi jeho vysokými ušiami, nemôže robiť; ináč je veru nemúdry! Pre tri, štyri päť aj desať suchých konárov celý strom ešte nevyrúbeš, ale ho len očistíš od daromného dreva.

Samých dobrých ľudí len v nebi hľadaj, ale na zemi nie; ani len v jednom stave ich samých nenajdeš, ani medzi apoštolmi, ani medzi panovníkmi tohoto sveta, ani medzi úradníkmi vôbec nikde, až po súdnom dni; zlých v žalári spravodlivosti božskej, a dobrých len v nebi, teda to je len farizeizmus a zádrapka: pre jednu falošnú banknotu celý pudilár plný s peniazmi zahodiť je hlúpotá.

Prečo by jedine stav kňazský na tomto svete výnimku robil? Keď Spasiteľ prišiel pre hriešnikov, z hriešneho nášeho pokolenia sa chce narodiť a z hriešnych ľudí povolil apoštolov a väčšiu radosť majú nebesia nad jedným obráteným hriešnikom, nežli nad deväťdesiatdeť spravedlivými. Z chorých ľudí len chorá spoločnosť ľudská pozostáva.

Jednotlivý kňaz je a zostane aj človekom dokiaľ žije, práve tak, ako aj iný človek, nech je on kto chce. Svätosť posvätenia kňazstva slobodnú vôľu kňazovi neodoberie, teda ani možnosť ku spáchaniu hriechov nie, tak jako aj Svätosť krstu ani tebe ani inému, a bárs by on bol aj prezident republiky, tiež neodoberie slobodnú vôľu, teda ani možnosť zlé postávať.

Keď svetská vrchnosť niečo nariadi a dá to oznámiť, to má svoju platnosť a ľudia sa musia dľa toho držať, bárs by aj ten úradník čo to ohlasuje, nebol statočný

človek; bárs by on aj ledakto bol. Tak aj katolíci musia prijívať, čo božská vrchnosť dáva hlásať a nakladať, už či je kazateľ, teda kňaz hodný alebo nehodný, keď on len ináč vo viere katolíckej sotrváva.

Chrám sv. Pavla v Ríme.

Z pomedzi štyroch chrámov, ktoré pútnici ku obráteniu odpustkov milostivého leta navštívia majú, ideme teraz opísať tretí: chrám to sv. Pavla.

Chrám tento leží von z mesta asi na $\frac{3}{4}$ hodiny na pustatine Campagna zvanej. Asi 1500 rokov stál už, keď v roku 1823-tom v noci medzi 15 a 16-tým mesiacom júli na popol zhorel. Požiar zapríčinil istý klempiar, ktorý na streche nechal svoj nástroj s ohňom. Ľud rimanský povrával si, že to klempiar zúmyselne urobil na povel zednárov.

Chrám je vystavený nad hrobom sv. Pavla. Keď boli zotali apoštola národov, telo jeho istá bohatá rimanka menom Lucina dala pochovať na svojom majetku. Pápež sv. Anaklét dal vystaviť kaplnu nad hrob, neskoršie ale na prosbu pápeža Sylvestra cisár Konštantín Veľký skvótsnejší chrám postavil na tom mieste. V roku 386-tom vydal cisár rímsky rozkaz, dľa ktorého sa chrám tento docela na novo prestavil, a od tých čias všetci pápežovia bedlivosťou chránili a krásili chrám.

Práve keď nachodil sa na vrcholci krásneho vybudovania a zdokonálenia, vtedy — ako sme spomenuli — obrátil ho zúriaci požiar v mramorové rozvaliny a popol.

Avšak pápež Lev XII. hneď upravil obežník s prosbou na biskupov a panovníkov celého sveta. Milodary prichodily zo všetkých častí sveta, a po krátkom čase možno bolo na znovu stavanie chrámu pomysľať.

Aj material ku stavbe posbierali temer z celého sveta. Tak na pr. krásne jedliny na dach prišli z Nórvégska; Ali Mehemed vice-kráľ egyptský poslal štyri stĺpi alabastrové s jedného kameňa kresané; podstavy pod tieto stĺpi zase daroval Mikuláš I. cár to ruský z drahokama malachitu zeleného zo Sibíru. Iných 80 stĺpov gránitových zo Švajcu poslali.

«Apoštol národov» teda skutočne od všetkých národov bol velebený, a v roku 1854. decembra 10-ho pápež Pius IX. v prítomnosti 185 biskupov chrám svätého Pavla slávnostne vysvätil.

Preto však ešte aj dnes stavajú na ňom; také ohromné budovisko musí sa dlhé roky stavať.

Zovňajšok chrámu je jednoduchý, jako najviacerých chrámov rímskych, zato ale vnútornosť jeho je samá krásá. Každý, kto videl baziliku sv. Petra, keď vkročí do chrámu sv. Pavla musí vyznať, že tento je krásnejší a velebnjší. Ačkoľvek nie je rozmerov tak obrovských jako bazilika sv. Petra, ale preto dôjem robí na človeka jednotnejší a jasnejší.

Chrám je na 60 metrov široký a 120 m. dlhý. Má 5 oddielov po zdlžke a jeden križný hajov. Hlavný oddiel ozdobený je obrazmi zo života sv. Pavla vziaťmi, pod týmito ale sú vykladané z drahokamov podobizne pá-

pežov. Pod oblukom hlavného oddielu je hrob sv. Pavla vykladaný červenými drahokamy. Nad hrobom je oltár, a nad týmto zase utešené podnebie, ktoré podarilo sa po požiari opraviť a znovu zložiť. Nad podnebíom je ešte jedno druhé novšie podnebie, tiež utešené, ale tieto dve podnebia nerobia dobrý dôjem. Na užších bokoch križneho hajova má chrám po jednom oltári. Obraz jedného je vykladaný a predstavuje nanebevzatie Panny Marie, na tomto obraze najumeleckejší je shotovená umrlčia truhla Panny Marie. Zadnia stena križneho hajova tvorí polokruh.

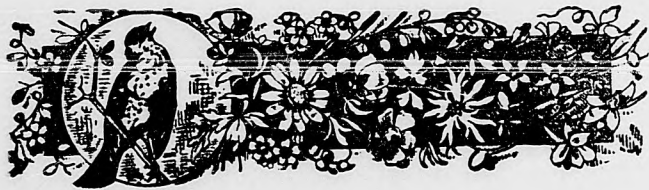
Spodok je zelenými mramorovými tabľami krytý, na vrchu ale je obraz vykladaný z 13-ho stolia, ktorý sa podarilo pri požiari oratovať. V postred obraza sedí Spasiteľ na tróne; v jednej ruke drží knihu, s druhou požehnáva. Popri nohách klačí mu pápež Honorius, z prava stoja sv. Peter a sv. Andrej, z lava ale sv. Pavel a sv. Lukáč, a okolo ostatní apoštolovia s palmovou ratolesťou v rukách.

Ztadiaľto v lavo jest otvor do kaplny, ktorá svetlo z vrchu dostáva. Je v nej jeden krásny križ zo 14. stolia, ktorý údajne keď sv. Brigilta pred ním sa modlila, k nej niekoľko slov premlúvil. Je v nej ešte aj jeden obraz P. Marie, pred ktorým sv. Ignác loyolanský, zakladateľ rádu jezuitov skladal so spoločníkmi slavné sľuby v roku 1541. 22-ho apríla.

Jesto v chráme ešte aj viac kapln, z ktorých najpeknejšie sú kaplna sv. Štefana mučedníka, potom kaplna svätého Benedika a «capella del coro», to jest tá, v ktorých kláštorskí benediktíni odbavujú svoje modlitby a slúchajú každodenne slávnú svätú omšu biskupom držanú.

Kláštor jestvuje od roku 1442-ho, je v ňom bohatá knihovňa, má krásnu krstedelnicu a mnoho hrobových nápisov, ktoré z podzemských starých cinterov kresťanských v blízkosti kláštora sa nachodiacich posbierali.

Riman.

BESEDNICA.

Oravec pred nebeskou bránou.

Keď zomrel Oravec, chcel stúpiť do neba
Nabral si do kapsi ovseného chleba,
Nemal na útrovu ani jednej babky,
Preto si tiež pribрал do tej kapsi švábky.
A keď prišiel k nebu, na bránu šturcoval,
Tak že svätý Peter hnedky pomerkoval:
Že ten, kto tak búcha, že musí byť pišny,
Lebo dáky úskok veľmi nemoresny.

Preto šiel hned k bráne s kľúčami svojimi
A hned takto zvolal slovy hnevlivými:
«Kto to tak šturcuje, až sa vráta trasú?
A kde sa naučil takého moresu?»
Odpovedal na to sbiedený Oravec:
«Otvor skoro Petre, uvidíš divnú vec!
Ale že sa nehav s kľúčami tvojimi,
A chytro otváraj, mám už dost tej zimy!»

Na takéhto slovách nemal Peter dosti,
Chcel sa dobre prizreť cez dvere s pilnosťi.
A keď tak pozerá cez nebeské dvere:
Vidí, že Oravec má na chrbte vrece.
Tu sa zas nahneval, mysliac, že to židák,
Alebo podobný židákovi biedák.
Rieknuť: «Ó ty žide, nijaká potreba
Nenie, by ja teba pripustil do neba!»

Na to odpovedal Oravec strápený:
«Petre, nie som ja žid! lebo som krstený!»
A tak Peter jeho znovu revidoval,
A že je kresťanom hnedky pomerkoval. —
Vyzvedal sa jeho, čo nabral do vreca,
Že mu tak tie traky, zaviazly do pleca?
Odpovedal: «Petre! počuj moje slova,
V tom vreci je repa, tá oravská strova;
Pri tom chlieb ovsený, ako fehla suchý,
Nemá žiadnej vône, neidú naň muchy!»

Peter, aby zvedel pravdu tejto veci,
Všetko poprehľádal, čo bolo v tom vreci. —
No keď vzal ten suchý chlieb do svorej ruky,
Nechcel veriť, že by bol z ovsenej múky. —
Chcel teda odlomiť kúsok toho chleba,
By ho šiel ukázať i Svätým do neba,
Ale ho nemohol nijako rozlomiť,
Len ho musel nazpäť zas' do kapsi vložiť. —
Potom Oravcovi kázal tam zostati,
Sám však išiel iných Svätých zavolati;
Aby išli pozreť ku bráne divnú vec,
Ktorú tam vo vreci priniesol Oravec.

I hned sa sobrali najprv prorokovia,
A za nimi išli i patriarchovia.
No apoštolovia len v nebi zostali,
Lebo o Orave dobrú známosť mali.
Podobne i Dismas na mieste si sedel,
Čo v Orave robia, o tom dobre vedel.
Dismasov tovaryš olejkárom býval,
Do Jerusulema terpentín nosieval;
Že tam židov šialil, preto bol chytený,
A na križi slušne hnedky povesený!

Keď tak predrečení Svätí chlieb ovsený,
Videli Oravcom z repou donesený,
K tomu tiež i repu, keď okoštovali,
Hned toho Oravca do neba prijali!

Ponevác Oravec na všetky otázky,
Odpovedal múdre, aký život ťažký
Veriaci kresfania vedú, čo znášajú,
Zvlášť ktorí na hornom vidieku bývajú.

A ten chlieb i repa až do dnešného dňa
Na bráne s tým vrecom je tam zavesená;
A bude tam visieť až do súdneho dne
Jestli ju len Lupták dáko neukradne. —
A tak svätý Peter od tohoto času
Nepýtáva nikdy od Oravca pasu. —
Ak má v zubách osí z ovseného chleba
Bez všetkej prekážky pusí ho do neba.

Zo spisov † T. sdelil A. M

CHÝRNIK.

Nový kanonik. Za kanonika v Ostrihome vymenovaný je primasov tajomník dr. Medard Kohl. Dostal bol mníchom a Vaszary bol si ho so sebou priviezol; teraz s prívolením pápežovým vystúpil z benediktínskeho rádu a stal za svetským kňazom. Jeho vymenovanie je menovite i preto nápadné, že na prvom mieste kandidovaný bol Ján Molnár, vyslanec a bývalý predseda klubu ľudovej strany.

Sboril sa železničný most, vystavený ponad Tisu pri Kis-Köre. Most sboril sa, keď posledný vagón nákladného vlaku opustil most. Nech sa most len o pol minúty prv sborí, celý vlak bol by padol do Tisy.

Dievča na assentírke. V Zala-Egerszegu predvolali pred assentnú komisiu 20-ročnú Justínu Csetényi. To vzbudilo sensáciu a nik nevedel, že ako je to možné. Konečne vysvitlo, že do matriky narodených chybné bola vnesená ako chlapec, Justín.

Nazarení. Od Zemunu nám píšú: Ako novinku sdelujem vám, že medzi nazarenmi u nás stala sa roztržka. Bol prišiel jeden mladoch-hodinár (apostol). Pravda, išiel medzi «bratov» (sestrám vraj kupuje figy) a začal hlásať, že v Biblii nikde nestojí, že sa má svätif nedela, ale sobota. Doktorí z našich «svätých» sa mu pridali, iní necheú. Nuž taký je teraz medzi nimi zmätok, ani pri veži babylonskej. Nie sú si istí, ktorí majú pravdu: či novoverci starí a či novoverci (na stvoreci), čili takzvaní sobotálesi.

Minister-gšeftár. Anglický minister kolónií Chamberlain, zapríčinitel vojny anglicko-búrskej, je najväčším majiteľom účastín Kynochovskej veľkej anglickej dielne na patrony, a táto dielňa zásobila Búrov patronmi, ktorými teraz strieľajú Angličanov. Brat ministrov dementoval síce toto, ale «Volkstem» odpovedá mu: «Pán Artur Chamberlain, správca dielne Kynochovskej a brat

ministrov nedávno dementoval zpravu, že by transvaalská vláda bola kúpila muníciu od onej dielne a od jej zastupiteľov transvaalských. Následkom toho dozvedali sme sa v kruhoch úradných a výsledok je, že sme na vlastné oči videli korešpondenciu, ktorá predchodila vyjednávaníu. Dôkazy sú uložené v archíve vládneho úradu v Pratorii. Môžeme teda celkom určite tvrdiť, že dielňa dodala viac millionov patronov, o čom i správca, i jeho brat-minister istotne veľmi dobre budú vedieť. Tie patrony zadovážili sme si po vpáde Jamesonovom.» Angličania môžu sa teda svojmu pánu ministrovi poďakovať, že teraz Búri anglickými patronami strieľajú anglických vojakov.

Ohromný škandál v kostole. V chráme sv. Márie Magdaleny v Londýne stal sa na Veľký piatok veľký škandál. Mr. John Kensit, známy tam všeobecne ako podivín, dostavil sa so ženou, synom a asi 14 osobami na predpoludňajšie služby Božie a zaujali miesta pred samým oltárom. Zpočiatku robii len poznámky, keď ale dľa tamejšej obyčaje po Večery Pána niesli Sviatosť oltárnu do sakristie, Kensit postavil sa na čelo pochodu a reval, že také zvelebovanie modly je tam nemiestne. Zprvu to prekvapilo, ale hneď na to schytii sa mladí šuhajci a vyšmarili Kensita s celou jeho čeľadou von z chrámu. Ale podarilo sa to len po veľkom boji, lebo sa bránili všetkými silami. Vyšmarení spievali potom pred kostolom. Vo veľkonočný pondelok dostavil sa so ženou do chrámu sv. Melburgasa na Večeru Pána. Keď mu ale kňaz podával hostiu, neprijal a žiadal chleba. Rozumie sa, márne. Kensit odišiel, ale doma napísal list na biskupa, aby naložil, že by sa pri udeľovaní Večere Pána nepodávaly veriacim hostie, ale chlieb, lebo tak to vraj žiada Biblia a tomu tak musí byť v chrámoch anglikánskych. Či zakročii proti výtržníkovi, to nedokladajú.

Plnokrvný Angličan. O anglickom generálovi Warrenovi, ktorého Búri boli porazii pri Spionskope, koluje originálna anekdota. Warren je totiž veľkým priateľom vodového liečenia a každodenne kúpa sa. Keď generál Buller išiel osvobodíť Ladysmith, Warren nemohol opustiť svoje miesta, ale chcējúc sa kúpať, rozkázal svojmu sluhovi, aby mu tam spravil kúpeľ. A medzitým, čo piatej brigáde dával rozkazy, vkročil do káde a kúpil sa a gule len tak hviždaly okolo neho. Búri spozorovali generála v kúpeľi a nebantovali ho. — Ale vtedy Buller dal pvolať Warrena k sebe. «Nestačím teraz, kúpam sa», odpovedal Warren a nepretrhol svoj kúpeľ, tak že Buller bol nútený jazdiť k nemu a tam potom Buller s koňa a Warren z káde rozkladali svoje náhlady.

Uhryznutie papagajom. 77-ročný starý mládeneč Giovanni Cavaliere Testa v Alessandrii mal pekného papagaja, ktorý bol jeho jedinou zábavou a radosťou. Nedávno papagaj uhryzol ho nad laktom. Rana zdala sa byť nepatrnou, ale ešte behom toho istého dňa ruka mu napuchla a omodrela. Lekári konštatovali otrávenie krve uhryznutím papagaja, ale pomôcť už nemohli.

Angličanom nedajú kone — v Rusku. Do Petrohradu dorazilo viacej anglických kupcov, aby poskupovali kone pre anglicku jazdu a artilleriu. Ale tam ich nakrátko odbili, v Rusku vraj nedochovávajú kone pre Angliu. A tak odobrali sa do Turecka.

Nová zónová tarifa bude teraz na stredné diaľky lacnejšia. Rozdiel medzi starým a novým systémom vidno z nasledujúcej tabuľky. Prvá rubrika označuje diaľku v kilometroch, druhá dosavadne zóny, tretia budúce zóny, štvrtá dosavadný poplatok a piata budúci poplatok v halieroch pri cestovaní trefou triedou.

25	1	1	50	40
40	2	2	100	80
55	3	3	150	120
70	4	4	200	160
85	5	5	250	200
100	6	6	300	240
115	7	7	350	280
130	8	8	400	320
145	9	9	450	360
160	10	10	500	400
175	11	11	550	440
200	12	12	600	480
225	13	13	700	540
250	14	14	800	600
275	14	15	800	660
300	14	16	800	720
225	14	17	800	800
350	14	18	800	900
400	14	19	800	1000
vyššie 400 na hor	14	20	800	1100

Deficit maďarských divadiel. Zo zprávy štátneho účtného dvoru dozvedáme sa, že pešťianska opera a «nemzeti színház» pracovali lanského roku s veľkým deficitom. Štátna subvencia opery obnášala 215.000 korún a národného divadla 53.000 korún. Ale opera hneď v prvých troch kvartáloch potrebovala o 18.372 korún viac a «nemzeti» o 8554 korún, a miniszter už v októbri povolil im mimo zákona ďalších 120.000 korún, lebo ináčej že bol by stroj zastal. A to platí krajina z mozofov národa!

Anglické pustošenie v Irsku. «Mulhal Tifty yeass of national progres» podáva štatistické výkazy o obyvateľstve Irsku za panovania terajšej anglickej kráľovny Viktorie. Od nastúpenia trónu terajšou kráľovnou v Irsku umrelo hladom 1,225.000 ľudí, 4,186.000 osôb sa vystaňovalo a 3,668.000 bolo z Irsku v mene Jej veľičenstva vypovedano.

Ako rastú pensie v ústavnej a liberálnej dobe. Roku 1868 Uhorsko platilo na pensie starých rakúskych úradníkov 2,864.296 zl., r. 1897 platilo už 8,416.403 zl., a tak za 29 rokov maďarského liberálneho vládnutia rozmnožili sa pensie úradníkov o 5,552.207 zl.

Liečivá sila fig dokazuje sa menovite pri nedostatočnom trávení. Odporúčajú užívať figy i tým, ktorí

prezradzujú náchylnosť k suchotám. Chorým na pľúca odporúčajú užívať odvar jačmeňový, v ktorom varilo sa i so šesť fig a za hrst hrozienok. Na každý prípad je to liek neškodný a pravdepodobne i neprotivný

Púť do Maria Cellu oznamuje ct. čitateľom Krešťana Jozef Kristófy z Trnavy. Púť pohne sa z Trnavy 7-ho mája ráno; možno sa pripojiť aj v ten istý deň v Prešporke odpoľudnia o 3-ej na zelenom ringu.

***

Povďační ľudia nachodia sa ešte i v dnešnej dobe. Tak jesto mnoho osôb, ktoré od choroby svojej skrze Müllerov dupplovanom-magnetický križ ači hviezdu oslobodené sú, ktoré výraz dávajú radosti a povďačnosti svojej, a vynalezcovi čo len v pár riadkoch svoje uznanie vyslovujú. Tak dnes máme nasledujúce riadky po ruke: «Ctený Pán Müller! Ja dlhý čas trpel som na lupanie ľavej nohy, na bezsnivosť a klopania srdca. Náhoda ma oboznala s vaším elektromagnetickým križom. R. B. Nr. 86967; kúpil som si jeden za 3 zl., 12. júli roku 1899; odkedy ho nosím a upotrebúvam, je po mojej chorobe. Preto pokladám si za povinnosť, Vám moju najúprimnejšiu vďaku vysloviť s tou prosbou, by ste mne ešte jeden taký križ, pre môjho priateľa V. H. — tú istú chorobu majúceho — sem poslal. S úctou Martin Neu, hostinský v kantíne, Budapešť Rettek-ulica, kasáreň». Preto odporúčame všetkým trpiacim na lámku, lupanie, zádach, bezsnivosť hučanie uší, padúcu nemoc, by sebe jeden aparat, ktorý len 3 zl. stojí, od pána Müllera Budapešť V. Kalmán-utca, Nr. 20 objednali.

Soznam milodarov na kostol P. Marie na H. Levočskej.

Podáva: Ján Straka.

Dôst. p. Ján Hattyár, zbierka Oravsko-Liptovských a Liptovských pútnikov 57 korún; z Ameriky (Pitsburg Pa) Jozef Gavulič a manželka 100 korún; z Kendic, (šarišská stol.) zbierka 43 korún; z Košíc N. N. 11 korún; Ján Boldžiar 1 kor.; Jozef Cserny 1 kor.; Michal Nemčík 1 kor.; N. N. 7 kor. 90 hal.; N. N. 4 kor. 70 hal.; Jozef Zsák 1 kor.; Maria Sokolik 40 hal.; zo Sováru (šarišská stol.) N. N. 20 korún; N. N. 1 kor.; N. N. 4 koruny; z Košíc Veronika Véber 6 kor.; zo Spišských Vlach, Maria Csamer 2 kor.; N. N. 1 kor. 30 hal.; N. N. 3 kor. 60 hal.; Zaymus 2 kor.; z Kiš Szaloku zbierka 30 korún 22 hal.; z Ružomberku, Terezia Hradisky 2 kor. 40 hal.; Lipót Hattyar 2 kor.; Andrej Bobik a manželka 10 kor. 80 hal.; Liptovskí zobrači 2 kor.; Sz. Véghely, Katerina Barna 2 kor.; Zuzana Jamnický 2 kor.; Zuzana Kačir 10 korún; Ludráfalu, Jozef Holly 10 korún.

Jako najlacnejší a
dôvery najhodnejší

PRAMENĚ PRE ZAKÚPENIE SEMIAČKA odporúčame

EDVARDA MAUTHNER-a

kupecký obchod semiačka c. a kr. dv. dodavateľa
v Budapešti VI., Andrassy-ut 23.

DOMÁCI LEKÁR.

Suchotiny.

Popri zdravom povetrí musíme mať na zreteli, aby sa chorý skrze lieky a stravu primeranú posilnil. Človek nemocou trápený ustavične trati telesné sily svoje, tieto sa musia teda podporovať a nahradiť, ináč nenie možno aby telo zbytočné chorľavé látky so seba vyrútilo a sa znovu vychovalo.

Čo týče sa potravy chorého, je ťažko niečo určitého radíť; vôbec dajme chorému všetko, čo mu chutí. Jedine chrániť sa musí *slaného a octového pokrmu*. Sol je síce potrebná človeku, lebo ona rozoberá čiastky jedál znamenite, a povzbudzuje, dráždi steny nátražšie žalúdka, aby lepšie pracovali a žalúdkovú kyselinu zo seba vydávaly. Len že chorí na pľúca, sú obyčajne aj slabého žalúdka, a takýto žalúdok netreba mnoho dráždiť lebo službu vypovie. A predsa badáme, že takíto chorí veľmi obľubujú presolené jedlá. Je to preto, lebo to ich choroba si tak žiada.

Keď obľiali sme obrus biely červeným vínom, a flak červený chceme odstrániť, obyčajne posípame to miesto solou. Sol vyberie farvu červeného vína, ale jestli sme sol dlho nechali, ona aj látku obrusa sožerie, tak že sa to miesto potom rozmelní. Aj pri zabíjačke posolíme mäso nielen preto, aby sa nenarušilo, ale aj preto, aby zmäklo. Sol teda obmäkčuje a rozoberá mäso, a táto vlastnosť soli môže byť chorému na pľúca škodlivá. Pľúca chorého bez tak kazia sa, a tým aj jeho celá krv; jestli teda mnoho soli požíva, sol prejde do krvi, a ju rozoberá a kazí, následkom čoho aj pľúca, v ktorých krv najviac koluje, od tej soli kam diaľ viac sa kazia. Nedávajme teda chorému veľmi slané jedlá.

Ocot rozpaluje a dráždi, nedávajme teda ani prikyseľé jedlá chorému.

Aké jedlá by boly najlepšie pre takého chorého? Odpoveď: záživné, jestli ich chorý znesie. Najzáživnejšie jedlá ale sú: mlieko, syr, vajce, mäso pečené, strovy a čierny chlieb. Okrem záživných jedál musí dostať chorý aj ľahké krv čistiace jedlá a také sú: všetky zeleniny, niektoré ovocie a mäd.

Aj na to nemáme zabývať, že chorý na pľúca následkom nočného potu mnoho mastnoti trati. Túto ztratu tiež treba vynahradiť: a tu dľa starodávnej zkušnosti odporúča sa slanina, čím staršia, tým lepšia. Keď by takú zniesť chorý nemohol, môžeme mu akúkoľvek slaninu dať, ale musí byť vždy varená. Aj novšie zkušnosti dokazujú, že mastnota chorému telu dobre poslúži. Vo Francúzsku robili lekári pokus vynajst liek «serum» menovaný proti suchotám (tuberkule). Aj vynašli nie síce serum, lež masťnú štavu z mäsa, o ktorej tvrdia že s ňou sa najväčšia čiastka chorých vylieči. My tomu neveríme síce, ale uznáme, že sfa potrava môže spomenutá mäsová štava ešte lepším výsledkom účinkovať, ako stará slanina alebo tuk husací, alebo masť jazvečia. I preto opíšeme na krátko, jako francúzski lekári túto štavu pripravujú:

Vezme sa asi $\frac{3}{4}$ kila toho najlepšieho mäsa zo silného zdravého hoväda. Mäso sa na drobno poseká, a pomieša dobre so $\frac{1}{4}$ litrom obyčajnej vody. Táto miešanina dá sa do vrečka ako syr, a zavesí sa, by z mäsa červenestá štava vyslzila. Takúto štavu má chorý užívať 3krát denne vždy pol hodinou pred jedením. Zo začiatku môže menšie dávky užiť, potom však môže vždy väčšie brať. Že takéto liečenie môže byť prospešné, posudzujeme z toho, lebo tekutina je ľahká žalúdku, a dostačí len málo z nej, aby slabý žalúdok vybral si z nej silu potravy, bo veď tá tekutina je vlastne samý čistý výberok tej najlepšej potravnej sily.

Dajme teda chorému také jedlá, jaké mu chutia, ale dávajme mu len málo a radšie častejšie.

Za nápoj nech slúži voda čistá, alebo miešaná starým vínom. Nové víno, sódová voda, ruský čaj s rumom a všetko čo je horúco-teplé škodí chorému.

Jestli je chorý dospelý a bol zvyknutý doháň kúriť, a myslí si, žeby mu dobre pochutnalo si trochu zafajčiť, to sa mu môže smelo dovoliť.

Na noc, jestli mu býva zima, nech sa dobre poprikríva, menovite jestli pri otvorenom obloku spí: ale veľký pozor treba dať na to, aby vrchná časť tela; teda prsá neboli nikdy zaparené, teplé. Slabým a chorým pľúcam teplo škodí. Preto ani nech nenosí na holom tele tak zvanú «jägerovu» vlnenú košelu. Ak je treba lepšie sa zaodiť, nech takú teplú košelu oblečie na plátnovú, ale na holé telo nikdy. Lebo vlna robí na holom tele veľkú teplotu, a práve preto ostáva od nej telo citlivé proti najmenšej premeny času.

(Pokračovanie nast.)

DOPISY.

Kláštor pod Zniovom.

Veľkomožný Pán Redaktor!

«Uctite otcov mozole krvavé», volá náš básnik; tým viacej toto má platíť o duchovných našich otcoch.

Pred pár mesiacmi odobral sa od nás bývalý náš duchovný otec, p. kaplán Emil Klein, na teraz kaplán a katechéta vo Zvolenskej Lupči.

V rozpomienku na tohoto horlivého duchovného usniesli sme sa viacerí tunajší farníci na tom, aby sme v uznanie jeho zásluh o naše chrámy Božie, ako kňaza príkladného a človeka bezúhonného poctili ho čestným obradným kalichom. A buď Bohu chvála! myšlienka sa krásne ujala aj previedla, lebo na tento cieľ obetovali vďačne naši, aj tí najchudobnejší farníci svoje haliere, tak, že asi do 150 jednotlivcov prinieslo dobrovoľné obete a sossieralo sa na tento cieľ asi 140 zl., i bolo možné objednať kalich u p. Jozefa Neškudlu v Jablonném nad

Orlicí č. 86. v Čechách. (Túto firmu aj na tomto mieste s dobrým svedomím každému odporúčame.) Kalich je z čistého striebra, v ohni silno vyzlátený a umelecký vyhotovený; váži 800 gr., tedy pomerne k iným tohoto druhu firmám lacnejší. Kalich tento bol 31. marca t. r. Jeho Osvietenosti najdôstojnejšiemu baňsko-bystrickému biskupovi Karolovi Rimelymu odoslaný, s tou našou vrúcnou žiadosťou, aby ho najdôstojnejší p. biskup posvätil a posvätený jemu odovzdať ráčil, že by náš milovaný duchovný otec kedykoľvek pomocou tohoto nekrvavú obeť konaf bude, na svoje bývalé duchovné dietky rozpomínal sa.

Vám však dôstojný pane prajeme mnoho zdaru na novej postati, aby ste s pomocou Božou aj na novom mieste tak horlivo mohli svoj vznešený úrad zastávať, ako u nás, a buďte presvedčený, že pamiatka o Vás z našich povďačných srdce nevyhynie. V mene viacerých farníkov

N. N.

***

Skačany.

Vysokoctený bojovníku v Kristu a národe!

Nezazlievajte mi, že som vás tak vznešeným honorom opovážil sa poctiť. Vysvetľujem to tým, že bojujete za vieru a za nás neustále, bárs vás tu na tomto svete neočakáva žiadna odplata, ale na druhom svete istotne vám bude dopriatá.

Preto i ja nehodný k nohám vašim padám a ruky hore spínam a volám vás o pomoc, lebo sám neviem, kde by som ju náležnút môhol; snáď len u vás a vo vašom tak nám milom a poučnom časopise «Kresťanovi», ktorý krutý boj vedie s početnými jeho protivníkmi a nepriateľmi.

Nežiadam vás o pomoc asnáď peňazítú, lež len by ste malicherných týchto tak necvičeno zložených pár riadkov v oblúbenom časopise uverejniť ráčil.

I my sme tu občania krajiny hornouhorskej, a preto veru nie velice oplívame zlatom, ale nadovšetko teraz, keď následkom mnohých dažďov jarné práce sa nám opozdily. Bárs nie na zbyť, ale predsa v hmotnom stave ešte jako-tako sa hýbeme; no v duševnom ohľade dľa najnovších zákonov liberálnych a zednárskejších sa až priveľice povznášame. Nadovšetko u mladej čelade ťažko 15 rokov majúcej badať smutné pokroky. Sotva mu prešlo 15 rokov, už sa pripojí medzi «paholkov», a pritom už cigara, fajka, kréma, pálenie, nočné túlanie a frajerka! Nuž ty sberba soplavá, krémárova háveď každovečerná, smradľavým zápachom napáchnutá, duša tvoja je už o večné blaho pripravená, telo tvoje všetkým náruživostiam náklonné; nuž pomenuj mi, čo sa tam dobrého naučíš v tej kréme? Preklínanie, zlorečenie, to sa aj doma od svojich rodičov naučíš! Ale výnimku robím a verejne schvaľujem tu niektorých čestných mladíkov a rodičov! Vyzívam všetkých rodičov aby deťom svojim výstupky zabráňovali, a nie ešte k zlému ponúkali, tak tiež duchovné a svetské vrchnosti by sa usilovaly zamedziť túto novomódnu pýchu nielen u nás, ale aj na okolí.

Značím sa s hlbokou úctou

V Krupine.

Velebný Pán Redaktor!

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus aj najsladšie meno Panny Marie buď pochváleno!

Uctive a srdečne prosím aby ste ráčili tak laskavý byť, že by ste ráčili tento môj dopis v «Kresťane» uverejniť.

Tak ja s veľkým žiaľom, skoro plačúcima očima a trasúcou od tvrdej práce, unavenou rukou beriem pero a chcem ten žiaľ, ktorý srdce moje cíti nad úpadom kresťanstva, rozširovaním a bohatením židovstva v pár riadkoch uverejniť.

Tedy zo svätými apoštolmi na rozbúrenom mori, ako tí na spiacého Ježiša volali, aj ja volám: Pane ratuj nás, lebo hinieme!

Ako zkusujeme tu v našom slobodno-kráľovskom meste Krupine, veru sa každý ponosuje, že je teraz len tvrdo žiť, že zo všetkých strán driapu človeka, ako je aj pravda. Ale navzdor tomu keď si človek tak obzrie krémy, či je v sobotu, lebo je v nedeľu, či pred alebo po službách Božích, čo tam vidí? Krémy sú preplnené ľudstvom, chudobným tak, jako aj bohatším, tak mladým, jako aj starším, katolíckym tak, jako aj inoverským, všetko pije a slope tú prekliatú besnicu čertovskú. Na vzdor tomu, že páni duchovní otcovia sa vynasnažovali celý sv. pôst na kazateľnici, a na vinaučovaniach kresťanských, to si málo kto všimnul, ľud sa hrnul z chrámu len ta von na priestor a potřečali, len pár vrchárov ostávalo v svätom chráme na vinaučovaní.

Ešte chcem pripomenúť a nemôžem zamlčať ohľadom náboženstva u nás, ako sa aj náš čtihodný pán kaplán vyslovil v prvú pôstnu nedeľu na kazateľnici, že by vari radšej medzi čiernymi ľuďmi účinkoval, ako v krupinskej farnosti, lebo že jedného, ktorý zanechal Luterov blud a do lóna katolíckej cirkvi vstúpil, že ho sami katolíci obviňovali a hanili.

Milí ale spolubratia v Kristu, mešťania a rodáci! Ja s týmito mojimi riadkami nechcem obviňovať nikoho, lebo jako je porekadlo, že «je to mrcha vták, čo si do svojho hniezda trúsi», ja len z týmito chcem docieľiť, že by sa mohli dakedy od tých pijavíc židovských oslobodiť, a že by sa môhol kresťanský rozkvet a sláva Božia rozmnožovať.

Tak vás len prosím, milí spolubratia v Kristu, skrze päť rán a umučenia Krista Pána, aj Sedem bolásti Panny Marie Patronky Uhorskej, aby sa tie chiby, ktoré sú tu uvedené čím skôr zpomedzi nás vykorenily, a že by sme čím skôr s Božou pomocou v kresťanských čnostiach napredovať mohli.

Spomením aj to, že sú tu len židovské krémy. Kresťanská bola jedna, ktorú si držala jedna chudobná vdovica menom Volkober Maria a ešte od jej nebohého oca ju bola zdedila; aj tú jej odobrali židia s pomocou bývalého pána polgármeštera, a od toho času si ju aj hľadá, ale ju už dostať nemôže.

Potom ľúbili by sme boli mať aj potravný spolok, ale nemáme vodcu, boli sme sa už aj podpísovali, bolo

už asi do 200 údov podpísaných a všetko zaspalo. Bol nám sľuboval aj náš vyslanec osvietený pán Ivánka, že nám to vykoná, ale nepočujeme ani na sneme, že by voľačo rečnil, alebo že by sa o voľačo inšie o nás postaral; my len musíme v židovskom jarme fahať a zase len zvolaf: Pane ratuj nás lebo hynieme. Písané býva v «Kresfane»: «Kresťania, kupujte len u kresťanov». Ako že budeme, keď nemáme kresťanov okrem 2 malé skliepky? ale ja, ktorý tieto riadky píšem, len to kúpim u žida čo tam nedostanem: bodaj by ma všetci moji spolumešťania a krupinci nasledovali!

S tímto zatváram tieto moje riadky; ešte by som mal veľa čo písať ale už dosť, lebo ráčili naznačiť v «Kresfane», že aby len na krátko dopisovali, že som ja predĺžil tento moj dopis, ako prvý z Krupiny, prosím srdečne slavnú Redakciu, aby my neráčili mať za zlé, lebo my už trochu odľahne zo srdca, že sa môžem trochu vyžalovať. Na budúce, ak mi Boh popraje príhodného času, budem na kratšie písať. S Bohom

Ostávam verný čitateľ «Kresťana».

Výt'ahy z dopisov.

Z Vajnora žiada doluďdaný dopisovateľ už po tretíkrát, by sme jeho dlhý dopis doslovne uverejnili. Túto jeho žiadosť vyplniť nemôžeme pre nasledujúce príčiny: 1. Dopis je dlhý a treba by bolo ho znovu prepísať. 2. Napáda v ňom istého Martina Benčiča dosť ostro, kdežto dopisovateľ — jeho udajný protivník ani meno svoje, ani meno pána dopisovateľa vo svojom dopise neuverejnili. 3. Ani dopis obvinovaný sme doslovne neuverejnili. 4. Uverejneným dopisu by sa osobné potížky čo najviac rozplamenily, k čomu my dopomáhať nijako nechceme.

Chladnokrevne písany krátky dopis o tej istej veci kedykoľvek uverejníme síce, teraz ale musí sa pán dopisovateľ uspokojiť na tom, že obsah celého dopisu v krátkosti tu predložíme.

Pred asi 10 rokmi všeobecne ponosovali sa vo Vajnorách, že okolití dorábateľia vína o mnoho lepšie odpredávajú vína preto, lebo tam židia skrze početné oznamy privábili kupcov, ktorí víno lepšie platili. Židia spomenutí berú za unovánia svoje 20 kr. od zpredaného hektolitra, a od okova 10—15 kr. Aby sa vína vo Vajnorách tiež lepšie zpredávali mohli, dopisovateľ tiež chytil sa toho istého prostriedku a začal vína ohlasovať po kupcoch. Následkom toho cena vína skutočne sa povýšila tak, že pred tým predávalo sa víno po 18 zl. za hekto, v minulom roku ale aj po 20 ba aj po 23 zl. Za ustávania svoje a trovy, ktoré pri mnohých dopisoch má, berie len 10 kr. od hektolitra. Že ho predsa jeho protivník za horšieho od žida vyhlásil a že mu ešte aj rod spomína, toho príčinu udáva p. dopisovateľ takto: Protivník vraj tiež predal pomocou dopisovateľa 28 hektov po 23 zl. od ktorých ale dopisovateľovi ani krajciara nedal. Konečne spomína dopisovateľ isté veci, ktoré by sa osoby jeho protivníka neprijemne dotýkali — tieto ale neuverejnime. Že by bol dopisovateľ vyhadával vína u

ľudí núdzných, toto tvrdenie vyhlasuje za lož, lebo on len vyhubovať dal príležitosť k odpredaju vína, a hlásil sa potom kto chcel, a hlásili sa čestní gazdovia, ktorí 40, 60, ba aj vyše 100 hektov odpredali.

Podáva: *Pavel Fekete.*

(Poznámka Red. Že rozhlásenie predajného tovaru predavačom vždy je len na prospech, to musí uznať každý; že by 10 kr. od hektolitra bolo primného platíť, to nevieme posúdiť, ale ak by mnoho bolo, môže sa tej veci zaujať voľakto druhý za ľavnejší poplatok. My len schvalovať môžeme, keď sa kresťania aj do obchodov chytajú, nech to len nenie zo šudierstvom spojené. Kto však môže s dorobeným vínom pomeškať, nech sa taký dá do spolku s druhými. Povedzme že jesto 10—20 gazdov, ktorí dorobili asi 300—500 hektolitrov. Nech to v jaseň dajú do novín niekoľko krát oznámiť, iste že budú mať potom kupcov, jestli víno je čisté).

Z Veľkej Byttči dostali sme krátky dopis, v ktorom p. dopisovateľ veľmi zazlieva tomu «Kamasz»-ovi, že nehanbil sa zlomyseľne opísať udalosť o vyľatom strome hruškovom v zahrade farskej. — Strom ten bol vraj starý a práchnivý. — Ďalej spomína mnohé zásluhy p. dekana-farára Teszelszkého. — My na to poznamenáme, že taký dopis ako bol «Kamaszov» v tak malichej veci, nemôže nijako sa dotýkať česti muža takého ako je pán dekan farár Teszelszký. Teda by bolo aj zbytočné proti «Kamaszovi» osobnú česť pána dekana-farára príliš brániť. V Budapešti kôľkokrát nielen staré ale aj krásne nové stavania zburávajú len preto, lebo nezodpovedajú cieľu, alebo sú v ceste novším užitočnejším stavaniam. Prečo by nemohol teda ktokoľvek starý strom vyhodíť, keď pôda môže sa s väčším úžitkom upotrebiť. Podáva: *Peter M. Dušík.*

(Poznámka R. Je zvláštne, že sme už niekoľko dopisov dostali, v ktorých ľudia svojich duchovných smelo napádajú, a to za nič pre nič. To by ľudia nemali robiť. Veru ľudkovia krátkozrakí, s vami je veľmi, ale veľmi zle a bude ešte horšie. Nemáte priateľa na svete iba svojich kňazov. Ale aj kňaz je človek, a keď ho nevdaka, lebo surovosť veriacich znevolí, prestane bojovať za ľud, vybaví si kňazskú povinnosť svoju, a o iné staraf sa nebude. Vieme že mnohí z kňazov zunovali bojovať samoteli proti liberálnym mordárom našich Horniakov. Keď raz vyhynú starostliví priatelia a ochrancovia práv ľudu, vtedy budete musieť aj vy ľudia vyhynúť).

Z Mostenic ponosný dopis poslali nám, v ktorom spomínajú, že tamojší potravný spolok len jednotlivci majú v rukách a utláčajú biedny ľud drahým tovarom. Prevzali vraj aj krčmu a chceli by aj obecný dom do rúk dostať. Tamojší ľud je vraj najviac zaujatý prácou v brezovskej železo-strojnej fabrike, a každý robotník obdrží penziu jestli 40 rokov jednostajne pracoval vo fabrike alebo pokaličeným, práce neschopným sa stal. Ti ale jednotlivci vyslobodili sa akosi zpod práce a teraz si ľahko žijú. Ba zúria aj proti miestnému duchovnému, jeho osobu verejne zneuctujú, a našli sa aj potajomníci, ktorí bez podpisu mena zadali žalobu proti nemu bisku-

povi. Dopisovateľ s boláskou spomína toto, a vyznačuje duchovného akožto výborného kazateľa, čitateľa prebl. P. Marie, horlivého ozdobovateľa chrámu. Privoláva mu na slávu, a prizvukuje, aby sa len tešil z toho, keď za príkladom Krista od falošnikov pohanenia trpeť musí.

(Poznámka Red. Dostali sme pred niekoľko týždňami aj iný dopis z Mostenic, a v tom zase ponosovali sa, že nikto z tamojších popredných vzdelancov nechce pomáhať vo vedení spolku; následkom toho spolkári vraj mnohé bezzákladné obviňovania pretrpeť musejú od krátkozrakých ľudí.

Ten spomenutý dopis neuvěřnili sme preto, lebo nemali sme vôle miešať sa do vašich osobných trení. Tento však dopis uverejňujeme tým cieľom, aby sme mohli nasledovné poznámky urobiť.

S jednej strany vidíme tu istú závisť oproti bratom kresťanským spolkárom, s druhej nelásku hriešnu veriacich oproti duchovnému otcovi, že nehanbili sa potajomným spôsobom strpčiť život svojho kňaza. Poznamenávame teda, že jedna stránka je tak chybnou zmysľajúca ako druhá. Na kresťanských obchodníkov spolkových alebo samostatných my nedovolíme nikdy hrešiť, lebo zo zkusenosti dobre vieme, že pospolitý ľud 10krát prísnejšie súdi kresťana nežli žida. Hneď sa hovorí: «kresťan horší ako žid», ale na žida nikto nič nepovie, akoby už židovi tak prislúchalo šudíť, že na tom sa ani nepozastavíme. My hovoríme: Keby bol aj skutočne 10krát horší ten kresťan ako je žid, ešte vždy je on predseda krv z našej krvi, ešte vždy jeho peniaze a majetok nie sú pre kresťanstvo ztratené; naopak ale, čo ráz žid do svojich pazúr dostane, na to sa kresťanský človek jakživ nikdy viac nedomáha! O tejto veci sme už ráz písali, a prichodí nám zúfať, že sa nemôže predseda u nás u kresťanov nijako aspoň tolko bratskej snášanlivosti zakoreníť, že by sme jeden druhému nezávideli. Veď židom nikto nezávidí, a tí sú predseda majetnejší. ba boháči, ba rozhodujú dľa vôle svojej aj v politike, teda nad zákonmi, nad porcami, prirážkami, nad slobodou vzdelania sa a viery; slovom sú oni panujúci veľmocníci a my dobrovoľní sluhovia jejich. Ano, len naša dobrá vôľa urobila to, že teraz už nevieme my kresťania kam z konopi. Preto tu hneď snažne prosíme ct. čitateľov, aby nám neposielali dopisy preplnené zášťou a neláskou oproti bratom kresťanským. Menovite ale obchodníkom kresťanským dajte pokoj, lebo s napádaním týchto dvíhate do sedla len židov. — Jestli je taký kupec-kresťan neznajboh, protivník cirkve a liberál nadutý: o takom môžete písať, ale to sa musí aj hodnoverne dokázať!

Nemôžeme ale ani jednanie tých potajomných zradcov bez poznámky nechať, ktorí proti svojmu kňazovi bezmenné ponosy udali. V roku 96-tom keď boly volby, ponúkli ma v novomestskom slúžnovskom úrade, aby som vystúpil za ablegáta liberálneho vo vrbovskom okrese, že ma istotne zvolia. Vtedy sme sa tam dlho škriepili: ja za ľud a stranu ľudovú, oni ale proti ľudu. Nikdy nezabudnem na slová mne vtedy povedané: «no len počkajte pane, aj vás naučí zkusenosť nebláznit sa za ten

váš ľud: sedliak slovenský je huncút od kosti: treba ho drať až do deviatej kože». Ja na to odvetil som, že čo by bol ten sedliak aj stokrát väčší ešte huncút, predseda ho opustiť nemáme, a jestli je v mnohom chybný, treba nám vynasnažovať sa, aby prestal byť takým. Tento pád spomenul som preto, lebo vo viacerých dopisoch opovážlive posudzujú niektorí svojich duchovných. To je nie pekne! Keď by kňazi tak posudzovali tiež svojich veriacich mnohokrát zatvrdlivých, krutohlavých, závistlivých a bezcitných; to by skutočne na to samé presvedčenie museli prísť, ako to tí páni mne pripomenuli, že jaký je ten slovenský sedliak. Že vás slovenských sedliakov temer bez výnimky všetci páni za takých držia to viete aj sami; kňaz však nikdy tak zmysľat nebude, lebo netrápi sa pre lásku lebo nelásku ľudskú, ale robí z povinnosti Kristom jemu naloženej: učte všetky národy, teda aj tých slabých, chybných!

Že by sme vo všeobecnosti mohli ľud náš na hore-spomenutý spôsob obviňovať to tiež nenie pravda. Ale práve to je cieľ «Kresťana», aby ľud aj sám poučoval a vzdelával sa, aj svojimi duchovnými láskave vedený konečne zriekol sa všetkých tých chýb, ktoré najviac prekážajú rozvoj dobrobytu nášho hmotného i mravného).

Z Petrovej vsi oznamuje dopisovateľ, že pod vedením Otcov Daubnera a Sylvestra z rádu jezuitov vybavovali sv. missie s blahonosným výsledkom. Založili aj spolok kresťanskej striezlivosti, do ktorého viac ako polovica občanov hneď sa zapísať dalo. Krémári ktorí tam náramne boli zbohatli, teraz smutno si vysedávajú v prázdnych šalandách. Majú založený aj kat. kruh s knižnicou, ktorej vp. farár Cellý daroval 75 sväzkov kníh a sošitov a rozličné časopisy. Žaluje sa, že už na siedmy rok majú žida za obecného pokladníka. Keď boly obecné počty, nedal im to nik na známosť, ale preto niektorí rozumnejší občania dostavili sa v deň počtov do domu obecného, ale ich pokladník (žid) a predseda (tiež žid) dali jednoducho vyhnúť. — Údovia spolku dodali si pivo a napred poskládali peniaze naň. Pokutovali ich z návodu šenkára na 10 korún, ktoré ale nezaplatili. Podáva *Pravdomil*.

Z Halmeša uvedomujú nás, že popis voličov sa spravdive previedol, a počet hlasovacie právo majúcich vzrástol so 10 na 39. Ponosuje sa dopisovateľ na úrad, že vo všetkom len vôľu akéhosi «Mackoša Lejbiša» poslúchajú. Tak n. pr. obecných bujáčkov (už ale 8) vždy len od neho kupujú a rozumie sa vraj dobre draho. Aj poľovka obecná nenie v poriadku; dali ju do prenajmu za 121 zl. ročitých, ale už 5 rokov nikto nevie kde sú tie peniaze. Dohovára aj výbornikom, aby nemali ústa zatvorené vtedy, keď by treba bolo za obecné dobro sa ohlásiť. *Jeden kopáč vinohradský*.

Z Boleráza udávajú dopisovatelia, že počet voličov pri popise sa tiež zväčšil a postúpil zo 68 na 83. Popisujúca kommissia chovala sa nestranné. Vo faktorí pri popise žiadali aj svojich synov zapísať, na základe že otcovia platia aj dvoj- aj trojnásobnú daň ako census predpísaný je — ale cieľu neobsiahli. (Ak nie sú ti sy-

novia osobitne uvedení v pozemkovej knihe, vtedy vôtum mať nemôžu R.) Ľud je mierny a usilovný, a zaoberá sa výlučne roľníctvom. Ponosuje sa dopisovateľ, že im oziminy nedobre stoja, menovite raž je všade chybná. Želal by si, keby mohli si založiť čítajúci spolok, lebo ľud vraj veľmi rád číta a poučuje sa. *Podávajú viacerí.* (Dopis bol hoden, aby sme ho boli celý uverejnili, ale nemohli sme: pište nám v lete, potom uverejníme doslovne. R.)

Z Veľkých Ostratic obdržali sme «pokračovanie o voľbe rychtárskej» veľmi obsérne. V tom «pokračovaní» teda dopisovateľ usiluje sa dokázať, že veru rychtár terajší predsa len nenie ľudák, ako to v jednom druhom dopise stálo. Opakuje dopis, jako sa kortešovalo v prospech rychtára, ktorý «Kreštana» nečíta, ale židovský «opravdový» mu riadne chodí. Hlasoval naňho medziiným aj Klinček zo Skačian, ktorý v 96-tom bol jediný liberál s rychiárom. Potom jeden žid zo Žabokriek a maloostriatický rychtár s podrychtárom. Podáva M.

(Poznámka: Toto už tretí dopis máme pre toho novovyzvoleného rychtára veľko-ostriatickeho. Jedna stránka drží ho za ľudáka, druhá za liberála. Kto sa tu vyzná? Myslíme, že sám p. rychtár najlepšie bude vedieť akého je presvedčenia: preto vyzývame ho, nech nám pošle on sám osvedčenie že je ľudák. Za to mu nikto nič neurobí, a občania sa uspokojia, a budú si ho vysoko vážiť. R.)

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme et. obecnosť, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7·80—8·45 kor., peštianska 7·35—8·20 kor., z Báčky 7·35 kor., banátska 08·15 korún.

Raž: 6·45—6·75 kor.

Jačmeň: na krm 5·60—6·— korún, do pálenice — kor., na várku — kor.

Ovos: 5·10—5·65 kor.

Kukurica: 5·40—5·50 kor.

Proso: 5·—5·30 kor., všetko po 50 kil.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	26·60	25·20	23·40	22·20	21·60	20·80
	6	7	7½	8		
	19·40	16·20	14·—	11·—		

Otruby po 100 kil.: drobné 9·40 korún, hrubé 9·20 korún.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhlá po 7·—7·75, brnava —7·25, pestrá 5·75—6·—, drobná 8·—8·75, cúdená —. *Hrach:* 10·—12·—. *Ľúpaný* 18·——. *Šušovica* horšia 8·—, lepšia 10·—18·—. *Mak:* 26·—28·—, všetko po 50 klgr.

Semená: Červená datelina nová 75·—80·—. Lučerna 53·—55·—, všetko 50 klgr.

Sviňská masť 64·—, Slanina $\frac{3}{100}$ —45·—, $\frac{4}{100}$ 43·50—, udená dobrá slanina 54·—55·— po 50 klgr.

Lekvár srbský transito 18·—19·— po 50 klgr.

Petrolej trojkrižový 49·—, dvojkrižový 43·50 za 100 klgr. netto.

Olaj repcový 34·50—35·— za 50 klgr.

Spiritus odanený raffinovaný 114·50—, denaturovaný 37·—39·—.

Remeň: funtovice k. 300—320; tercy prima k. 275—290; anglické odpadky k. 250—270; teľaciny k. 230—250; pitlingy —; koňaciny vrázkované k. 250—280; ťažené k. 370—400.

Bliskavý remeň k. 288—295; prsné listy k. 380—410; horniacke futrienky: strednie k. 9·60—13·50, väčšie 13·50—14·00 metr. cent.

Odkazy redakcie.

Dopisovateľ z Veľkej Lehoty. Vy ste sa podpísal vlastným menom a žiadate meno neuverejniť. Nuž to i druhí tak robia, ale pri takých dopisoch, ako je váš, žiadali by sme aby dopisovateľ neštítal sa pomenovať. Napádanie osôb býva vždy jednostranné, menovite keď je o duchovných reč. Akú mienku máme o takýchto dopisoch, dočítate sa v tomto čísle pri poznámkach.

Jablonečan. Uverejníme celé v budúcom čísle. Vďaka a bratský pozdrav!

Čitateľ «Kreštana» v Seredi. Kto neplatí krajinkej dane tolko, ako ustálený census určí, nemôže byť dľa zákona voličom. Prirážky sa neporátajú, len krajinská daň rozhoduje v tom. Že zákon je nie spravodlivý, je síce pravda, ale zakiaľ je zákonom niet proti nemu appelláty.

Dp. A. Daubner v Trnave. Časopis budeme vám posielat, žiadané uverejnenie podáme v budúcom čísle, jestli možno tak ako žiadate. Boh vám budiž na pomoci!

K. J. Horňan. Za správu ďakujeme, prišla trochu pozde; upotrebíme ju do budúceho čísla.

Viacej čitateľov v Prešporoku. Čo bola chyba v národnom púte, to sme označili. Vy ste toho viac vyčítali, ako bola pravda. Duchovných bolo zo slovenských strán bárs koľko. Ale to bol neporiadok, že tu v Pešti nebolo nikoho, kto by bol sa staral o prichodiaci slovenský ľud, lebo kňazi vidiecki akožto tu neznámi nemôhli sami nič. Že niektorí museli sa vrátiť, boli si sami na príčine, lebo neskoro sa hlásili, alebo vôbec ani sa nehlásili a len tak prišli: bude lebo nebude. Viac ale pútnikov nemohli prijať, ako bolo vypovedano. Mali ovšem postarať sa vopred o niektoré prázdne vozne, pre nepredvídané náhody.

Ján Straka. Že niektoré mená v soznamoch vašich aj dvakrát opakujú, tomu na príčine je, že i vy ste nám niekedy zopakoval tie mená. Čo týka sa vašej poznámky o našom učinkovaní, osvedčujeme sa, že nám jedine na tom záleží, by sme utlačenému ľudu oči zaslepené otvorili, a ho hmotne i duševne pozdvihli. — **Zvedavý v Šarfi.** Ústredný sväzok potravných spolkov je: Molnárutca 11. — **Pravdomil z okolia košického.** Náboženstvo sa má vyučovať v reči materinskej.

Spisy redakcii zaslané.

Noviny Malých, s mnohými obrázkami. Ročník I. č. 5. Dostať v knižničiarňi Jána Bežu a spol. v Senici. Vychádzajú predbežne v neurčitej dobe. Jedno číslo stojí 4 halieri.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník III. číslo 2. V Turčianskom Sv. Martine.

Mariacella v Stýrsku. Opísali Frant. V. Sasinek a Rupert Rehák. Vydal Martin Kollár, farár v Nádaši a Redaktor «Katol. Novin» v Trnave. Tlačou Adolfa Horovitz. Cena 20 halierov.

Príateľ Domoviny. Ročník XVI. Svazek 5. a 6. Černohorci. Historický román. V predplatení 12 svazkov ročne 1 zl. 60. Jednotlivý svazok 16 kr. Tiskom Edv. Beauforta v Praze.

«**Príroda a život**», časopis s obsahom veľmi poučným a vzdelávacím vychádza na Král. Vinohradoch, korunná trieda 880. Práve vyšlo 3 a 4 číslo II. ročníka. Ročne predplatné obnáša len 1 zl. Žiadajte číslo zdarma na ukážku.

Tento český časopis zaoberá sa so zdravotníctvom, a poučuje čitateľa o prírodnom liečení všeliakých neprijemných chorôb.

Bolestná križová cesta. Na novo vydal T. Pelikán Križso kniaz z rádu Sv. Františka. Dostať: «Oktató népkönyvtár szerkesztősége». Bpest VII. ker. Csömöri-út 32.

Uhlový dom je na odpredaj,

prípadne i na rátové zplácanie

s vysokým polposchodím; územie je veľmi súce pre dielnu, menovite pre remeselníkov motorí a transmissie potrebných. Obsirnejšie podá vydavateľstvo pod menom «uhlový dom».

Oznamy

pre naše noviny výlučne

len vydavateľstvo

KREŠTAN-a

≡ prijíma. ≡

Najväčšia dielňa na kosy!

Najväčšia dielňa na kosy!

Najväčšia dielňa sveta na kosy, vyznačená na mnohých vystavách jako aj na výstave lanskej v Londíne

so zlatým peniazom a čestným vysvedčením, je

Sohrová Sväto-Antonská fabrika na strieborno-ocel'ové kosy

Výstraha.

JOZEFA SOHRA v Somogy-Szill-e.

Fabrika 100 korún vyplatí tomu, kto vie preukázať «Sohr Sväto-Antonskú» kosu z daktorej inej fabriky, 200 korún vyplatí tomu, kto zpomedzi 100 «Sohr Sväto-Antonských» vie preukázať päť zlých kos.

Kto úplne spol'ahlivú dobrú kosu chce si zadovážiť, ten doťiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od vyšspomenutej chýrenej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý ona hockomu na žiadosť darmo a vyplatene zašle. Fabrika garantiruje v každom ohlade za svoje dôrobky, a nezodpovedajúce kosy budú s ochotou premenené. Pri objednávke 5 kusov poštové trovy platí fabrika, pri 10 kusoch okrem poštových trôv, ešte aj jednu kosu zdarma pridá. — Shromažďiteľom výhody! — Viac tisíc poďakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu.

Ceny Sv. Antonskej kosy sú:

65	70	75	80	85	90	95	100 cm. dlhé
—,95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 zl.

Amergausky brúsiaci kameň pre kosu najlepši.
1 kus 50 hal. 10 kusov 4 kor.

„**Triumph**“ Strieborna-ocelové náčinie ku nakutiu.
Kladivko a penka 1 kor. 70 hal.

☞ Každý nech si žiada cenník na dopisnici. ☞

Dvojnásobne elektromagnetický kríž a či hviezda

R. B. N. 86968
uzdravuje a roz-
veseľuje, za čo
dobro stojíme,
pri lámke, zá-
duchu, bezsni-
bl'adosti, migréne klopaniu srdca, boleniu hlavy,
opilepsii, závratu a iných chorobách nervov,
I 20-ročné choroby boli už takým spôsobom

vosti, hučaniu
ucha, ischli,
zlom slychu,
nervosite, ne-
chuti po jiedle,
boleniu zubov,
I 20-ročné choroby boli už takým spôsobom
odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecenstvo, že môj aparát nemá sa pomýliť s aparátom Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kýmto moja dvojnásobne magnetická hviezda a či kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspáť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierkou alebo s vopredným poslaním peniazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre viasť a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapest, V., Kálmán-utcza 19 M. sz.

Založená 1735.

*

Telefon 395.

**Mestská lekáreň k
ČIERNEMU ORLOVI**

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adresa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným rheumatickým chorobám, proti trhaniu, bolesti nervov, pichaniu, boleniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena fľaše 2 koruny, cena fľaše na prábu 1 koruna.

Vodka na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, uľavujúcim a soslňujúcim zvláste pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri pľucovom hurute, pri zachripnutí atď. Vefa vďakočinení potvrduje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej fľašky 2 koruny, fľašky na prábu 1 koruna.

Krv čistioce pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytro a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvláste pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vypróbované a za výborné uznané prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známku a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falšných vecí.

Posielame s dobierkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Moje srdco také a tvoje je také?

Druhé vydanie. ✨ Cena 8 halierov.

Toto utešené dielo vydala

„TLAČIAREŇ SV. GERHARDA“.

Vrele ho odporúčame ľudu.

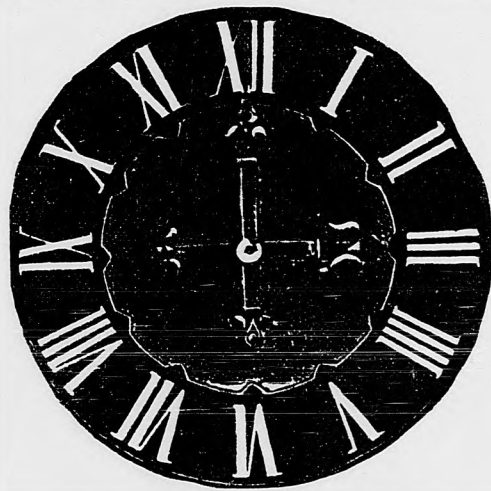
Katolicke kníhkupectvo.

Správa kat. umeleckého ústavu Sv. Gerharda otvorila

obchod katolíckych kníh.

Tento katolícky obchod zamýšľa sústredniť tak uhorské, ako aj cudzozemské diela katolíckeho spisovateľstva, na sklade má maďarské, nemecké a slovenské modliace knižky a iné náboženské diela.

Umelecký ústav Sv. Gerharda má svoju tlačiareň a vlastné spisovateľstvo (Budapešť, VIII., Práter-u. 44.).

Mám česť v známosť doniesť,

že vážové hodiny vlastnoručne shotovujem.

Látka kovová najlepšia, stroj výborný, najnovší, chod správny: následkom čoho ja za jejích trvácnosť čo najďalej dobre stáť a ručiť môžem. Hodiny tieto vážové aj pod naťahovaním riadne idú, od vetra a prachu sú sklenenou škrýňou chránené. Vnútri nachodí sa pokazovacia tabuľka, ktorá správny chod hodín kontroluje a ten istý čas dnu vo väži ukazuje, ako i z vonku hodinové ruky.

Moje hodiny bez všetkej fabričnej práce výlučne sám hotujem a na patričné miesto dovážam.

Krom nových vážových hodín aj akékoľvek naprávanie za ľavnú cenu a pri úplnej garancii podujímam.

V Baňskej-Bystrici, roku 1899.

Michael Stollmann, hodinár.

Kathreiner

je opravdivý len v známych
Kathreiner-balíkoch!

▲ tak nikdy v otvorených alebo v takých
balíkoch, ktoré na prevedenie rátaajú.

✿

Kneippova sladová káva Kathreiner
je ten najchutnejší a jedine zdravý a spolu
lacný dodatok k obyčajnej káve.

—

Kneippova sladová káva Kathreiner
s veľkou radosťou a s náležitou chuťou v sto
a sto tisíc familiach sa denne pije.

—

Kneippova sladová káva Kathreiner
výborne zastupuje obyčajnú kávu, keď ju lekári
zakazujú.

✿